

Bruksela, dnia 2.12.2020 r.
COM(2020) 710 final

[...]

**KOMUNIKAT KOMISJI DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY,
EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO I KOMITETU
REGIONÓW**

**Cyfryzacja wymiaru sprawiedliwości w Unii Europejskiej
Wachlarz możliwości**

{SWD(2020) 540 final}

1. WPROWADZENIE

Dostęp do wymiaru sprawiedliwości i ułatwianie współpracy między państwami członkowskimi należą do głównych celów unijnej przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości zapisanych w Traktacie o funkcjonowaniu Unii Europejskiej¹. W art. 47 Karty praw podstawowych zagwarantowano prawo do skutecznego środka prawnego i dostępu do bezstronnego sądu². Skuteczne systemy wymiaru sprawiedliwości są również niezbędne do zapewnienia funkcjonowania rynku wewnętrznego i warunkują wzrost gospodarczy. Należy utrzymać dostęp do wymiaru sprawiedliwości i dopilnować, by nadał on za postępującymi zmianami, w tym za transformacją cyfrową, wpływającą na wszystkie aspekty naszego życia.

W ostatnim dziesięcioleciu Komisja i państwa członkowskie dostrzegły potrzebę zapewnienia skutecznych systemów wymiaru sprawiedliwości i podjęły szereg inicjatyw, które przyniosły pozytywne rezultaty w zakresie cyfryzacji wymiaru sprawiedliwości. Nadal pozostaje jednak wiele do zrobienia. Ponadto poza bezpośrednimi skutkami zdrowotnymi i ekonomicznymi kryzys związany z COVID-19 przyniósł wiele różnych wyzwań również dla systemów wymiaru sprawiedliwości w Unii i poza jej granicami.

Z jednej strony pandemia COVID-19 uwidoczniała potrzebę przyspieszenia krajowych reform w UE na rzecz cyfryzacji rozpatrywania spraw przez instytucje sądowe i wymiany informacji i dokumentów ze stronami i prawnikami oraz ciągłego i łatwego dostępu do wymiaru sprawiedliwości dla wszystkich³. Nadała tym samym nowy impuls staraniom podejmowanym przez państwa członkowskie, aby jak najlepiej wykorzystywać narzędzia oparte na technologiach informacyjno-komunikacyjnych w krajowych systemach wymiaru sprawiedliwości. Z drugiej strony znaczący wpływ pandemii na funkcjonowanie krajowych systemów wymiaru sprawiedliwości negatywnie odbił się również na transgranicznej współpracy sądowej w UE, co w wielu przypadkach doprowadziło do opóźnień i przeszkód w dostępie do wymiaru sprawiedliwości dla osób fizycznych i przedsiębiorstw⁴.

Kryzys związany z COVID-19 uwydatnił zatem potrzebę wzmocnienia odporności systemu wymiaru sprawiedliwości w całej UE. Podkreślił także znaczenie dalszej współpracy z partnerami międzynarodowymi oraz propagowania najlepszych praktyk, również w tej dziedzinie polityki. Jest to istotny element społeczeństwa opartego na wartościach europejskich oraz bardziej odpornej gospodarki.

¹ Art. 67 TFUE.

² Karta praw podstawowych Unii Europejskiej (Dz.U. C 326 z 26.10.2012, s. 391).

³ Zob. Sprawozdanie na temat praworządności z 2020 r. Sytuacja w zakresie praworządności w Unii Europejskiej (COM(2020) 580 final).

⁴ Aby uzyskać pełny obraz wyzwań, przed którymi stanęły krajowe systemy wymiaru sprawiedliwości w czasie kryzysu związanego z COVID-19, Komisja zebrała informacje na temat jego skutków oraz na temat krajowych środków reagowania;

https://e-justice.europa.eu/content_impact_of_the_covid19_virus_on_the_justice_field-37147-pl.do

Na przykład w kontekście europejskiego nakazu aresztowania, choć zasadniczo żadne państwo członkowskie nie zawiesiło wydawania osób, w niektórych przypadkach wydanie żądanej osoby państwu wydającemu nakaz stało się niemożliwe, głównie z powodu ograniczeń w podróżowaniu i odwołania lotów. Wykonalność każdego przekazania jest oceniana w każdym przypadku z osobna. Przekazywanie osób drogą lądową (np. między państwami sąsiadującymi) na ogół nadal się odbywa, chyba że granice zostały zamknięte.

W swoich wytycznych politycznych⁵ przewodnicząca Komisji Europejskiej zobowiązała się do zapewnienia, aby Europa „mierzyła wyżej”, korzystając z możliwości, jakie daje era cyfrowa, w granicach bezpieczeństwa i norm etycznych. W sporządzonym niedawno *sprawozdaniu dotyczącym prognozy strategicznej z 2020 r.*⁶ zwrócono uwagę na kluczowe znaczenie transformacji cyfrowej administracji publicznej i systemów wymiaru sprawiedliwości w całej UE. Transformacja ta powinna przynosić korzyści wszystkim, stawiając ludzi na pierwszym miejscu i otwierając nowe możliwości dla różnych zainteresowanych stron. Powinna ona zatem obejmować szeroki zakres zagadnień.

Zarówno Rada Europejska⁷, jak i Parlament Europejski⁸ zdają sobie sprawę z tego, że cyfryzacja odgrywa kluczową rolę w ożywieniu i modernizacji gospodarki UE w następstwie kryzysu związanego z COVID-19.

W strategii w zakresie unii bezpieczeństwa z lipca 2020 r. Komisja zobowiązała się do podjęcia działań mających na celu zapewnienie pracownikom organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości możliwości lepszego dostosowania się do nowych technologii, w szczególności przez dostęp do nowych narzędzi, nabywanie nowych umiejętności i rozwijanie alternatywnych technik dochodzeniowo-śledczych⁹.

W konkluzjach Rady pt. „Dostęp do wymiaru sprawiedliwości – wykorzystanie możliwości wynikających z cyfryzacji”¹⁰ z dnia 13 października 2020 r. przedstawiono konkretne propozycje dotyczące wzajemnego wzmocnienia strategii politycznych związanych ze skutecznym dostępem do wymiaru sprawiedliwości i cyfryzacją wymiaru sprawiedliwości.

W tym kontekście niezbędne jest, aby UE przystąpiła do cyfryzacji wymiaru sprawiedliwości z pełnym zaangażowaniem. Mimo że dużo już zostało zrobione, zarówno na szczeblu krajowym, jak i na szczeblu europejskim należy jeszcze dołożyć wielu starań w celu dalszego wzmocnienia odporności systemów wymiaru sprawiedliwości i zwiększenia ich zdolności do funkcjonowania online. Doświadczenia Komisji w zakresie administracji elektronicznej wskazują, że transformacja cyfrowa jest aspektem strukturalnych reform systemów wymiaru sprawiedliwości, który powinien pozytywnie wpłynąć na te systemy. W ramach takich reform odnośne procesy i funkcjonowanie systemów je wspierających należy zawsze opracowywać z myślą o obywatelach i przedsiębiorstwach.

Cel niniejszego komunikatu, służący pełnemu wykorzystaniu zalet technologii cyfrowych w postępowaniach sądowych, jest zatem dwojaki: na szczeblu krajowym – dalsze wspieranie państw członkowskich w dążeniu do wprowadzenia krajowych systemów wymiaru sprawiedliwości w erę cyfrową dzięki zacieśnieniu współpracy i upowszechnieniu technologii cyfrowych wśród poszczególnych krajowych organów sądowych, z pełną korzyścią dla obywateli i przedsiębiorstw; na szczeblu europejskim – dalsza poprawa transgranicznej współpracy sądowej między właściwymi organami. Będzie to dotyczyło w szczególności dalszej cyfryzacji publicznych służb wymiaru sprawiedliwości,

⁵ https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/political-guidelines-next-commission_pl.pdf

⁶ https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/new-push-european-democracy/strategic-foresight/2020-strategic-foresight-report_pl

⁷ *Plan działania na rzecz odbudowy – w kierunku bardziej odpornej, zrównoważonej i sprawiedliwej Europy*, zatwierdzony w dniu 23 kwietnia 2020 r.

⁸ Rezolucja z dnia 17 kwietnia 2020 r. w sprawie skoordynowanych działań UE na rzecz walki z pandemią COVID-19 i jej skutkami.

⁹ COM(2020) 605 final.

¹⁰ Dz.U. C 342I z 14.10.2020, s. 1.

propagowania wykorzystania wysokiej jakości bezpiecznych technologii porozumiewania się na odległość (wideokonferencje), ułatwiania integracji krajowych baz danych i rejestrów oraz propagowania wykorzystania bezpiecznych kanałów transmisji elektronicznej między właściwymi organami.

W niniejszym komunikacie przedstawia się nowe podejście do cyfryzacji wymiaru sprawiedliwości, oparte na „zestawie narzędzi”, czyli kompleksowym zestawie instrumentów prawnych, finansowych i informatycznych, które mają być stosowane przez poszczególne podmioty w krajowych systemach wymiaru sprawiedliwości w zależności od potrzeb.

Cyfryzacja wymiaru sprawiedliwości musi zostać zaprojektowana i wdrożona przy pełnym poszanowaniu praw podstawowych zapisanych w Karcie praw podstawowych Unii Europejskiej¹¹. Podejście to zapewniłoby faktycznie wszystkim mieszkańcom Unii możliwość korzystania w pełni z nowych lub dodatkowych narzędzi cyfrowych w dziedzinie wymiaru sprawiedliwości. Niezbędne jest zatem zapewnienie również osobom niepełnosprawnym i dzieciom skutecznego dostępu do wymiaru sprawiedliwości na zasadzie równości z innymi osobami¹². Utrwalenie korzystania z rozwiązań cyfrowych w dziedzinie wymiaru sprawiedliwości i budowanie zaufania społeczeństwa do nich wymaga z kolei uwzględnienia kwestii bezpieczeństwa w procesie ich projektowania i wprowadzania do użytku. Ponadto, poprawiając dostęp do wymiaru sprawiedliwości, cyfryzacja przyczyni się również do wzmocnienia praworządności w UE.

2. WYZWANIA STOJĄCE PRZED SYSTEMAMI WYMIARU SPRAWIEDLIWOŚCI W ERZE CYFROWEJ

Państwa członkowskie mają różne problemy i różną specyfikę. Począwszy od 2013 r. Komisja co roku publikuje unijną tablicę wyników wymiaru sprawiedliwości¹³, zawierającą również krótki opis sytuacji w zakresie cyfryzacji systemów sądowych we wszystkich państwach członkowskich, np. w zakresie dostępu do wyroków przez internet lub składania i monitorowania wniosków przez internet. W dwóch przeprowadzonych niedawno badaniach przeanalizowano wykorzystanie innowacyjnych technologii¹⁴ oraz szczególną kwestię cyfrowego wymiaru sprawiedliwości w sprawach karnych¹⁵.

¹¹ Takich jak prawo do ochrony danych osobowych, dostępu do bezstronnego sądu i do skutecznego środka prawnego, w tym dla osób niemających dostępu do narzędzi cyfrowych lub umiejętności niezbędnych do korzystania z nich oraz z uwzględnieniem sytuacji osób z grup defaworyzowanych.

¹² Jak wskazano w art. 13 Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych, której UE i wszystkie państwa członkowskie są stronami.

¹³ https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/upholding-rule-law/eu-justice-scoreboard_en

¹⁴ *Study on the use of innovative technologies in the justice field* [Badanie na temat wykorzystania innowacyjnych technologii w dziedzinie wymiaru sprawiedliwości]; <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/4fb8e194-f634-11ea-991b-01aa75ed71a1/language-en>

¹⁵ *Cross-border digital criminal justice* [Transgraniczny cyfrowy wymiar sprawiedliwości w sprawach karnych]; <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/e38795b5-f633-11ea-991b-01aa75ed71a1/language-en>

Komisja przeprowadziła dogłębną analizę i przedstawia zestawienie informacji na temat cyfryzacji wymiaru sprawiedliwości we wszystkich państwach członkowskich w dokumencie roboczym służb Komisji¹⁶ towarzyszącym niniejszemu komunikatowi. Wykazano w nim różny stopień zaawansowania w poszczególnych państwach członkowskich.

Na przykład:

- osoby fizyczne mogą uzyskać dostęp do elektronicznych akt spraw toczących się w 10 państwach członkowskich we wszystkich rodzajach postępowań z zakresu prawa procesowego cywilnego;
- w kontekście prawa karnego ofiary mogą uzyskać dostęp do elektronicznych akt sprawy w siedmiu państwach członkowskich, a oskarżeni – w dziewięciu;
- dowody można przedstawiać sądowi wyłącznie w formacie cyfrowym w związku z wszystkimi rodzajami postępowań karnych w 13 państwach członkowskich;
- w prawie cywilnym i handlowym dowód w postaci cyfrowej jest dopuszczalny we wszystkich rodzajach postępowań w 10 państwach członkowskich.

Ogólnie rzecz biorąc, wyniki przedstawiają bardzo zróżnicowany obraz w poszczególnych państwach członkowskich. Unijna tablica wyników wymiaru sprawiedliwości i wspomniane zestawienie pokazują, że wiele obszarów wymiaru sprawiedliwości mogłoby odnieść korzyści z dalszej cyfryzacji.

Z pewnymi wyjątkami¹⁷ jeden z obszarów, w którym cyfryzacja przebiega powoli, dotyczy rejestrów i baz danych. Osoby fizyczne, przedsiębiorstwa i prawnicy praktycy mają trudności w dostępie do informacji, do których mają prawo. W wielu przypadkach dostęp taki nie jest zapewniony zdalnie, co w praktyce prowadzi do zmniejszonej efektywności.

Kolejną kwestią w unijnym wymiarze sprawiedliwości jest utrzymujące się wykorzystywanie akt w formie papierowej, które nadal dominują w krajowych i transgranicznych postępowaniach sądowych. Procedury prawne UE wymagają wymiany informacji między właściwymi organami krajowymi, często z wykorzystaniem standardowych formularzy lub dużych ilości danych. W obecnych przepisach UE nie określono jednak konkretnego środka komunikacji ani szczegółowych ustaleń dotyczących takiego przekazywania danych. W rezultacie większość komunikacji wciąż odbywa się w formie papierowej, co zmniejsza efektywność wymiany transgranicznej (głównie w odniesieniu do szybkości, wiarygodności, identyfikowalności i kosztów), utrudnia osobom fizycznym i przedsiębiorstwom dostęp do informacji oraz spowalnia wymianę między organami państw członkowskich.

Brak dalekowzrocznego planowania i koordynacji doprowadził do stworzenia wielu różnych krajowych narzędzi informatycznych, co stanowi wyzwanie w dążeniu do osiągnięcia szybkiej transgranicznej interoperacyjności. Doprowadziło to do wzrostu wykorzystania akt w formie papierowej na szczeblu krajowym. Aby rozwiązać ten problem, chroniąc jednocześnie już poczynione inwestycje, państwa członkowskie przeanalizowały różne podejścia do cyfryzacji transgranicznej współpracy sądowej. Starania te podejmowano głównie w ramach dobrowolnych inicjatyw państw członkowskich, stowarzyszeń prawników praktyków i Komisji. Współpraca ta przyniosła wprawdzie szereg skutecznych narzędzi (w

¹⁶ SWD(2020) 540.

¹⁷ Np. cyfryzacja rejestrów przedsiębiorstw państw członkowskich, połączonych za pomocą systemu integracji rejestrów przedsiębiorstw – zob. pkt 3.4 niniejszego komunikatu.

szczególności projekt e-CODEX¹⁸), jednak jak dotąd państwa członkowskie nie korzystały z tych rozwiązań w spójny sposób.

Unijne agencje i organy wymiaru sprawiedliwości i spraw wewnętrznych (WSiSW) wskazały, że aby móc skutecznie wspierać odpowiednie organy państw członkowskich w walce z przestępczością transgraniczną, potrzebują zwiększonych zdolności w zakresie współpracy w dziedzinie technologii cyfrowych¹⁹. Muszą one stawiać czoła wielu wyzwaniom, takim jak brak nowoczesnej infrastruktury cyfrowej, zaufanego kanału komunikacyjnego oraz niezbędnych aplikacji do wymiany dowodów między organami krajowymi oraz między tymi organami a agencjami i organami UE. W związku z tym istotne jest, aby agencje i organy, takie jak Agencja Unii Europejskiej ds. Współpracy Wymiarów Sprawiedliwości w Sprawach Karnych (Eurojust), Prokuratura Europejska (EPPO), Europejski Urząd ds. Zwalczenia Nadużyć Finansowych (OLAF) i Agencja Unii Europejskiej ds. Współpracy Organów Ścigania (Europol), uzgodniły wspólne podejście, które zapewni sprawną i bezpieczną współpracę z państwami członkowskimi, przy jednoczesnym przestrzeganiu obowiązujących ram prawnych, w szczególności w odniesieniu do ochrony danych osobowych.

Podsumowując, UE i jej państwa członkowskie muszą pokonać te przeszkody, aby dostęp do wymiaru sprawiedliwości stał się integralną częścią cyfrowej dekady Europy. Dotyczy to wszystkich podmiotów w systemie wymiaru sprawiedliwości.

¹⁸ Elektroniczna wymiana informacji z dziedziny e-sprawiedliwości.

¹⁹ Informacje na potrzeby badania nad cyfrowym wymiarem sprawiedliwości w sprawach karnych (zob. przypis 29) przekazały między innymi następujące agencje i organy WSiSW: Eurojust, Europol i EPPO.

3. ZESTAW NARZĘDZI SŁUŻĄCYCH CYFRYZACJI WYMIARU SPRAWIEDLIWOŚCI

W niniejszym komunikacie proponuje się zestaw narzędzi służących cyfryzacji wymiaru sprawiedliwości w celu sprostania określonym powyżej wyzwaniom i osiągnięcia postępów w rozwoju sektora sprawiedliwości w obszarze cyfrowym. Komisja proponuje podejście, które uwzględnia zróżnicowane uwarunkowania i kompetencje krajowe poszczególnych państw członkowskich oraz w pełni respektuje zasady pomocniczości i proporcjonalności. Jednocześnie osiągnięcie rzeczywistej przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości wymaga, aby wszystkie państwa członkowskie pracowały nad zmniejszeniem istniejących luk w zakresie cyfryzacji i różnic w stopniu cyfryzacji między krajowymi systemami wymiaru sprawiedliwości oraz nad wykorzystaniem możliwości dostępnych w ramach odpowiednich unijnych mechanizmów finansowania.

Narzędzia objęte zakresem proponowanego zestawu narzędzi zasadniczo można podzielić następująco:

1. **wsparcie finansowe dla państw członkowskich**, aby wykorzystać potencjał w zakresie zapewniania długoterminowego wpływu;
2. **inicjatywy ustawodawcze**, aby określić wymogi w zakresie cyfryzacji w celu propagowania lepszego dostępu do wymiaru sprawiedliwości i lepszej współpracy transgranicznej, między innymi w obszarze sztucznej inteligencji;
3. **narzędzia informatyczne**, na których można się oprzeć w perspektywie krótko- i średnioterminowej i które mogą być stosowane we wszystkich państwach członkowskich. Istniejące i nowe narzędzia informatyczne powinny być domyślnie interoperacyjne, dostępne dla osób niepełnosprawnych, zorientowane na użytkownika, szybkie, bezpieczne, niezawodne, odporne i oparte na danych²⁰ oraz powinny zapewniać prywatność, ochronę danych osobowych i przejrzystość;
4. **propagowanie krajowych instrumentów koordynacji i monitorowania**, które pozwoliłyby na regularne monitorowanie, koordynację, ocenę oraz wymianę doświadczeń i najlepszych praktyk.

Zestaw narzędzi obejmuje środki wiążące i niewiążące. Konieczna wydaje się obowiązkowa cyfryzacja, np. w dziedzinie procedur transgranicznej współpracy sądowej, aby umożliwić skuteczną i szybką komunikację transgraniczną. Inne narzędzia, które mogą nie być wiążące, obejmują możliwości wymiany informacji i najlepszych praktyk.

Wszelkie działania związane z cyfryzacją wymiaru sprawiedliwości muszą być realizowane przy pełnym poszanowaniu praw podstawowych, takich jak prawo do ochrony danych osobowych, prawo dostępu do bezstronnego sądu i prawo do skutecznego środka prawnego, oraz zgodnie z zasadami proporcjonalności i pomocniczości.

Ponadto proces cyfryzacji musi w pełni uwzględniać potrzeby grup defaworyzowanych. Technologie cyfrowe stają się coraz bardziej przyjazne dla użytkownika i dostępne dla znacznej większości populacji, niezależnie od wieku i poziomu wykształcenia, oraz przystosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych. Jednocześnie środki instytucjonalne, organizacyjne i techniczne muszą zapewniać pełny dostęp do wymiaru sprawiedliwości

²⁰ Wykorzystanie coraz większej dostępności danych, zgodnie z europejską strategią w zakresie danych przedstawioną w komunikacie Komisji pt. „Europejska strategia w zakresie danych” (COM(2020) 66 final).

grupom defaworyzowanym oraz osobom znajdującym się w trudnej sytuacji, takim jak dzieci i osoby starsze, którym może brakować niezbędnych środków lub umiejętności cyfrowych. Również ofiary przestępstw powinny mieć możliwość korzystania z narzędzi cyfrowych wedle indywidualnych potrzeb.

Należy zagwarantować prawo dostępu do bezstronnego sądu i prawo do skutecznego środka prawnego. W szczególności w postępowaniu karnym w środowisku cyfrowym należy zadbać o to, aby uniknąć jakiegokolwiek ingerencji w prawo do obrony, w tym prawo dostępu do adwokata i prawo dostępu do materiałów dowodowych. Podobnie w postępowaniu cywilnym musi być zapewniona zasada równości stron.

3.1. Wsparcie finansowe dla państw członkowskich

Opracowanie odpowiednich systemów informatycznych do wykorzystania w dziedzinie wymiaru sprawiedliwości wymaga czasu i, co ważniejsze, zasobów. Kompleksowa strategia na rzecz cyfryzacji wymiaru sprawiedliwości w UE musi zatem uwzględniać kwestię **dostępu do finansowania**.

Cyfryzacja systemów wymiaru sprawiedliwości, wykorzystanie istniejących rozwiązań cyfrowych oraz wprowadzenie nowych rozwiązań wymagają znacznych nakładów na infrastrukturę, projektowanie, wdrażanie, utrzymanie i szkolenia²¹. Osiągnięcie wystarczającego tempa zmian wymaga podejścia dwutorowego:

- wsparcie finansowe dla państw członkowskich na rozpoczęcie prawdziwej transformacji cyfrowej krajowych systemów wymiaru sprawiedliwości oraz
- wsparcie na rzecz wdrażania ogólnounijnych inicjatyw.

Należy wykorzystać wszelkie dostępne środki w celu wsparcia transformacji cyfrowej wymiaru sprawiedliwości, w tym instrumenty nowej polityki spójności, nowe programy „Wymiar sprawiedliwości” i „Cyfrowa Europa”, a także Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności.

Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności ma w praktyce na celu wspieranie krajowych inwestycji i reform, które mają zasadnicze znaczenie dla trwałej odbudowy²². Dlatego też, określając wytyczne mające pomóc państwom członkowskim w przygotowaniu i przedstawieniu krajowych planów odbudowy i zwiększania odporności w zakresie wdrażania Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności, Komisja podkreśliła, że transformacja cyfrowa sektora sprawiedliwości jest jednym z obszarów, na które państwa członkowskie zdecydowanie powinny ukierunkować reformy i inwestycje²³. Krajowe inicjatywy w tym zakresie można zaliczyć na poczet celu dotyczącego przeznaczania 20 % wydatków na cele związane z cyfryzacją w ramach Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności, służącego realizacji „Europy na miarę ery cyfrowej”.

²¹ Do szkoleń dla pracowników wymiaru sprawiedliwości w zakresie narzędzi i technologii cyfrowych odniesiono się w komunikacie Komisji pt. „Zapewnienie sprawiedliwości w UE – europejska strategia szkolenia kadr wymiaru sprawiedliwości na lata 2021–2024” (COM(2020) 713).

²² Komisja będzie sprawować nadzór w celu zapewnienia, aby te same inicjatywy nie były objęte finansowaniem dwukrotnie. Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności ma na celu finansowanie dodatkowych inwestycji, a nie wypieranie inwestycji, które mogłyby zostać zrealizowane za pomocą innych mechanizmów.

²³ https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/3_en_document_travail_service_part1_v3_en_0.pdf

We wnioskach Komisji dotyczących nowej polityki spójności na lata 2021–2027 uwzględniono rozległą potrzebę cyfryzacji i wzmocniono powiązanie z zaleceniami dla poszczególnych krajów w ramach europejskiego semestru, w których od 2016 r. określa się cyfryzację wymiaru sprawiedliwości jako priorytet dla niektórych państw członkowskich²⁴. Dlatego też państwa członkowskie powinny jak najlepiej wykorzystać możliwości w nowym okresie programowania, w szczególności w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego²⁵ oraz Europejskiego Funduszu Społecznego Plus.

W ramach **Instrumentu Wsparcia Technicznego**²⁶ zapewnione zostanie wsparcie dla wszystkich państw członkowskich w zakresie realizacji reform strukturalnych, m.in. w obszarze wymiaru sprawiedliwości. Komisja ma już znaczne doświadczenie we wdrażaniu projektów związanych z cyfryzacją systemów wymiaru sprawiedliwości w szeregu państw członkowskich w ramach realizowanego obecnie programu wspierania reform strukturalnych.

Doświadczenia Komisji w zakresie administracji elektronicznej wskazują, że transformacja cyfrowa jest aspektem strukturalnych reform systemów wymiaru sprawiedliwości, który powinien pozytywnie wpłynąć na same te systemy (rządzenie, zarządzanie zasobami ludzkimi, zarządzanie sprawami itp.). Warunkiem wstępnym cyfryzacji systemów wymiaru sprawiedliwości jest reorganizacja tych procesów i przekształcenie systemów je wspierających, zawsze z myślą o obywatelach i przedsiębiorstwach. Reforma strukturalna w ramach transformacji cyfrowej nieuwzględniająca wysokopoziomowej reorganizacji procesów miałaby bardzo ograniczone oddziaływanie.

Jeśli chodzi o inicjatywy w zakresie cyfryzacji o wymiarze unijnym, wsparcie powinno być dostępne w ramach nowego programu „Wymiar sprawiedliwości” i programu „Cyfrowa Europa”. W ramach obu tych instrumentów promuje się cyfryzację wymiaru sprawiedliwości, na przykład przez wspieranie ustanawiania interoperacyjnych²⁷ rozwiązań na rzecz bardziej wydajnej współpracy transgranicznej oraz integrowanie rejestrów i baz danych. Program „Cyfrowa Europa” zapewni również możliwości przeprowadzania pilotażowych wielosektorowych innowacyjnych inicjatyw technologicznych, w szczególności tych opartych na technologiach sztucznej inteligencji i rozproszonego rejestru (blockchain).

Proponowane działania	Podmioty odpowiedzialne za realizację	Termin realizacji
Wspieranie świadczenia nowych usług na rzecz	Komisja/państwa	Działanie ciągle

²⁴ Od 2016 r. dla Chorwacji, od 2017 r. dla Cypru, od 2018 r. dla Belgii i w 2020 r. dla Grecji.

²⁵ W szczególności w ramach celu polityki „Bardziej inteligentna Europa dzięki wspieraniu innowacyjnej i inteligentnej transformacji gospodarczej”, a konkretnie celu szczegółowego „Czerpanie korzyści z cyfryzacji dla obywateli, przedsiębiorstw i rządów”. Inwestycje powinny być spójne z krajowymi i regionalnymi strategiami inteligentnej specjalizacji i powinny przyczyniać się do inteligentnej transformacji gospodarczej.

²⁶ Wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającego Instrument Wsparcia Technicznego (COM(2020) 409 final).

²⁷ Komisja zapowiedziała, że zamierza ocenić europejskie ramy interoperacyjności pod względem wsparcia, jakiego udziela się za ich pomocą rządów na tworzenie interoperacyjnych cyfrowych usług publicznych (tj. usług, które są w pełni dostępne w internecie i z których mogą korzystać przedsiębiorstwa i obywatele w dowolnym państwie UE). W ramach tej inicjatywy zostanie również zaproponowana nowa strategia interoperacyjności dla rządów UE. <https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12579-Interoperable-digital-public-services-European-Interoperability-Framework-evaluation-strategy>

obywateli i przedsiębiorstw za pomocą cyfryzacji systemów wymiaru sprawiedliwości i odpowiednich usług publicznych w ramach instrumentów nowej polityki spójności	członkowskie	do 2027 r.
Nadanie priorytetu uwzględnianiu działań w zakresie cyfryzacji wymiaru sprawiedliwości w krajowych planach odbudowy i zwiększania odporności	Państwa członkowskie	Działanie ciągłe do 2026 r.
Złożenie wniosków w ramach Instrumentu Wsparcia Technicznego dotyczących cyfryzacji systemów wymiaru sprawiedliwości	Państwa członkowskie	Działanie ciągłe do 2027 r.
Oferowanie wsparcia finansowego w ramach programów „Wymiar sprawiedliwości” i „Cyfrowa Europa” (2021–2027) na rzecz inicjatyw umożliwiających cyfryzację wymiaru sprawiedliwości na szczeblu UE	Komisja/państwa członkowskie	Działanie ciągłe do 2027 r.
Wdrożenie konkretnych projektów na rzecz cyfryzacji krajowych systemów wymiaru sprawiedliwości i odpowiednich usług publicznych, np. budowanie elektronicznych rejestrów i baz danych, systemów zarządzania sprawami i kanałów bezpiecznej komunikacji oraz wyposażanie organów sądowych w narzędzia do wideokonferencji i zapewniania dostępności dzięki cyfryzacji	Państwa członkowskie	Działanie ciągłe do 2027 r.

3.2. Kanał cyfrowy jako domyślny wybór w unijnej transgranicznej współpracy sądowej

Do tej pory cyfryzacja procedur transgranicznej współpracy sądowej opierała się głównie na dobrowolnych inicjatywach podejmowanych przez państwa członkowskie między sobą²⁸. Podejście to osiągnęło jednak wyraźnie swoje granice. Na przykład²⁹ w dziedzinie prawa cywilnego i handlowego siedem państw członkowskich korzysta z narzędzi komunikacji cyfrowej na potrzeby komunikacji z innymi właściwymi organami w kwestiach dotyczących wszystkich istotnych unijnych instrumentów prawnych, sześć korzysta z nich w ograniczonym zakresie, a siedem obecnie wcale z nich nie korzysta. Różnice te generują utrzymujące się problemy z efektywnością komunikacji – między innymi ciągłe korzystanie z kanału opierającego się na dokumentach w formie papierowej skutkuje zbędnymi kosztami finansowymi i negatywnym wpływem na środowisko. Ponadto samo wykorzystanie narzędzi komunikacji cyfrowej nie zaspokaja zapotrzebowania na w pełni cyfrowe procedury, ponieważ te ostatnie wymagają też odpowiednich rozwiązań prawnych.

Komisja zaproponowała już nowe podejście do cyfryzacji w odniesieniu do niektórych przepisów UE. W dniu 31 maja 2018 r. zaproponowała mianowicie zmianę rozporządzenia

²⁸ Obecnie tylko kilka państw członkowskich uczestniczy w projekcie pilotażowym polegającym na cyfrowej wymianie europejskich nakazów zapłaty.

²⁹ Zob. dokument roboczy służb Komisji towarzyszący niniejszemu komunikatowi.

w sprawie doręczania dokumentów³⁰ i rozporządzenia w sprawie przeprowadzania dowodów³¹. W rozporządzeniach tych ustanowiono między innymi ramy prawne komunikacji pomiędzy organami krajowymi w kontekście współpracy transgranicznej. Z przeprowadzonych przez Komisję ocen skutków³² wyraźnie wynika, że obecna współpraca oparta na dokumentach w formie papierowej ma szereg słabych stron i negatywnie wpływa na koszty i efektywność postępowań sądowych. Aby zapewnić dostosowanie procedur do coraz bardziej cyfrowego świata, w proponowanych zmianach przewidziano drogę elektroniczną jako domyślny kanał komunikacji i wymiany dokumentów³³. W czerwcu 2019 r. UE przyjęła dyrektywę o restrukturyzacji i upadłości³⁴, która umożliwi uratowanie rentownego przedsiębiorstwa znajdującego się w trudnej sytuacji oraz danie drugiej szansy uczciwym osobom fizycznym, które znajdują się w stanie upadłości. Jednym z jej celów jest stopniowa transformacja cyfrowa postępowań upadłościowych, która pomoże zmniejszyć ich koszty i czas trwania.

Czerpiąc z tych doświadczeń, Komisja – jak zapowiedziała w programie prac na 2021 r.³⁵ – pójdzie o krok dalej i zaproponuje przepisy dotyczące dalszej cyfryzacji procedur współpracy sądowej w sprawach cywilnych, handlowych i karnych. We wniosku takim można by było:

- zobowiązać państwa członkowskie, aby domyślnie korzystały z **kanałów cyfrowych** do celów komunikacji transgranicznej oraz wymiany danych pomiędzy właściwymi organami krajowymi;
- zobowiązać państwa członkowskie do akceptowania **komunikacji elektronicznej** do celów procedur transgranicznych obejmujących obywateli i przedsiębiorstwa, bez wykluczania formy papierowej;
- zagwarantować przywoływanie i stosowanie rozwiązań i zasad określonych w rozporządzeniu eIDAS³⁶, w szczególności:
 - zasady, zgodnie z którą nie pozbawia się **dokumentu elektronicznego skutku prawnego ani dopuszczalności jako dowodu w postępowaniu sądowym** wyłącznie z tego względu, że ma on postać elektroniczną;
 - **identyfikacja elektroniczna³⁷ i elektroniczne podpisy/pieczenie** powinny być akceptowane do celów cyfrowego przekazywania dokumentów sądowych, należy też uzgodnić ich odpowiednie poziomy bezpieczeństwa;

³⁰ Wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającego rozporządzenie (WE) nr 1393/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady dotyczące doręczania w państwach członkowskich dokumentów sądowych i pozasądowych w sprawach cywilnych i handlowych (doręczanie dokumentów) (COM(2018) 379 final).

³¹ Wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającego rozporządzenie Rady (WE) nr 1206/2001 z dnia 28 maja 2001 r. w sprawie współpracy między sądami państw członkowskich przy przeprowadzaniu dowodów w sprawach cywilnych lub handlowych (COM(2018) 378 final).

³² SWD(2018) 285 final.

³³ Wspomniane rozporządzenie przyjęto pod koniec listopada 2020 r.

³⁴ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1023 z dnia 20 czerwca 2019 r. w sprawie ram restrukturyzacji zapobiegawczej, umorzenia długów i zakazów prowadzenia działalności oraz w sprawie środków zwiększających skuteczność postępowań dotyczących restrukturyzacji, niewypłacalności i umorzenia długów, a także zmieniająca dyrektywę (UE) 2017/1132 (dyrektywa o restrukturyzacji i upadłości) (Dz.U. L 172 z 26.6.2019, s. 18).

³⁵ https://ec.europa.eu/info/publications/2021-commission-work-programme-key-documents_en

³⁶ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 910/2014 w sprawie identyfikacji elektronicznej i usług zaufania w odniesieniu do transakcji elektronicznych na rynku wewnętrznym oraz uchylające dyrektywę 1999/93/WE (Dz.U. L 257 z 28.8.2014, s. 73).

- ustanowić podstawę **przetwarzania danych osobowych**, w rozumieniu ogólnego rozporządzenia o ochronie danych³⁸ oraz innych mających zastosowanie przepisów unijnych o ochronie danych, oraz określić zadania poszczególnych administratorów danych i podmiotów przetwarzających dane;
- zapewnić, aby wszelkie punkty dostępu elektronicznego ustanowione do użytku przez ogół społeczeństwa **zaspokajały potrzeby osób niepełnosprawnych**³⁹;
- ustanowić szeroko zakrojoną **architekturę bazowego systemu informatycznego** na potrzeby komunikacji cyfrowej w celu zapewnienia, aby krajowe systemy informatyczne były interoperacyjne i mogły się ze sobą komunikować.

Proces transformacji cyfrowej unijnej współpracy sądowej z pewnością pociągnąłby za sobą zauważalne koszty. W tym zakresie państwa członkowskie powinny być w stanie korzystać ze wsparcia finansowego UE. Ogólne rozwiązania informatyczne opracowane na szczeblu UE i przeznaczone do wykorzystania przez wszystkie państwa członkowskie mogłyby stanowić istotny środek ograniczający koszty.

Proponowane działanie	Podmioty odpowiedzialne za realizację	Termin realizacji
Wniosek ustawodawczy w sprawie cyfryzacji transgranicznej współpracy sądowej (zob. program prac Komisji na 2021 r.)	Komisja	IV kw. 2021 r.

3.3. Sztuczna inteligencja (AI)

W badaniu Komisji⁴⁰ wykazano, że tempo wprowadzania nowych technologii, takich jak sztuczna inteligencja (AI), jest różne w poszczególnych państwach członkowskich, ale wszędzie jest zasadniczo powolne. Korzystanie z aplikacji AI może przynieść wiele korzyści, takich jak wykorzystanie informacji w nowy i wysoce skuteczny sposób, oraz poprawić dostęp do wymiaru sprawiedliwości, m.in. przez skrócenie czasu trwania postępowań sądowych. Jednocześnie możliwa nieprzejrzystość lub stronniczość niektórych aplikacji AI

³⁷ Tożsamość cyfrowa jest istotnym czynnikiem warunkującym jednolity rynek i podstawowym czynnikiem napędzającym transformację cyfrową administracji publicznej. Na podstawie mandatu politycznego otrzymanego od Rady Europejskiej Komisja proponuje przegląd rozporządzenia eIDAS, aby umożliwić Europejczykom czerpanie korzyści z powszechnie akceptowanej europejskiej tożsamości cyfrowej, którą można wykorzystywać we wszystkich postępowaniach internetowych – publicznych i prywatnych – wymagających wykorzystania identyfikacji elektronicznej i uwierzytelniania elektronicznego. Zmiany te dotyczą również dziedziny wymiaru sprawiedliwości i są dla niej istotne, dlatego należy wziąć je pod uwagę.

³⁸ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Tekst mający znaczenie dla EOG).

³⁹ Zgodnie z wymogami dostępności dotyczącymi usług łączności elektronicznej określonymi w dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/882 z dnia 17 kwietnia 2019 r. w sprawie wymogów dostępności produktów i usług (Dz.U. L 151 z 7.6.2019, s. 70).

⁴⁰ *Study on the use of innovative technologies in the justice field* [Badanie na temat wykorzystania innowacyjnych technologii w dziedzinie wymiaru sprawiedliwości]; <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/4fb8e194-f634-11ea-991b-01aa75ed71a1/language-en>

może również prowadzić do zagrożeń i problemów związanych z przestrzeganiem i skutecznym egzekwowaniem praw podstawowych, w tym w szczególności prawa do skutecznego środka prawnego i prawa do bezstronnego sądu⁴¹.

Aby wykorzystać możliwości oferowane przez technologie AI, a jednocześnie zaradzić związanym z nimi zagrożeniom, w ramach działań następczych prowadzonych w związku z białą księgą w sprawie AI z lutego 2020 r. Komisja rozpoczęła konsultacje publiczne i otrzymała opinie od różnych zainteresowanych stron na temat wykorzystania aplikacji AI w obszarze sprawiedliwości jako możliwego przypadku użycia obciążonego wysokim ryzykiem, w szczególności jeżeli są one wykorzystywane w ramach procesów decyzyjnych mających istotny wpływ na prawa osób⁴². Proponowane w białej księdze wymogi dotyczące zwiększonej przejrzystości, nadzoru ze strony człowieka, dokładności i solidności tych systemów mają na celu ułatwienie ich dobrego wykorzystania przy jednoczesnym zapewnieniu poszanowania praw podstawowych (w tym niedyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną) oraz przestrzegania zasad praworządności i sprawiedliwości proceduralnej. Wykorzystanie narzędzi sztucznej inteligencji może wspierać uprawnienia decyzyjne sędziów lub niezależność sądów, ale nie może z nimi kolidować.

Z przeprowadzonego niedawno badania Komisji⁴³ wynika, że organy sądowe w coraz większym stopniu przyjmują aplikacje oparte na AI. Szczególnie interesujące w dziedzinie wymiaru sprawiedliwości są anonimizacja orzeczeń sądowych, konwersja mowy na tekst i transkrypcja, tłumaczenie maszynowe, chatboty wspierające dostęp do wymiaru sprawiedliwości oraz automatyzacja procesów przez roboty⁴⁴.

Tak jak w innych sektorach, wykorzystanie aplikacji AI w sektorze wymiaru sprawiedliwości może być bardzo korzystne. Lepsza koordynacja na szczeblu UE może pomóc uniknąć nakładania się starań krajowych i stworzyć znaczące efekty synergii. Może również zapewnić interoperacyjność i ostatecznie umożliwić przekształcenie dobrych projektów pilotażowych w rozwiązania ogólnounijne. Wiele obecnie wykorzystywanych rozwiązań z zakresu AI opiera się na technologiach uczenia maszynowego, które wymagają „wytrenowania” systemów z wykorzystaniem odpowiednich danych. W związku z tym, jak określono w komunikacie w sprawie europejskiej strategii w zakresie danych, należy zbadać między innymi możliwość zwiększenia dostępności zbiorów danych wytwarzanych przez

⁴¹ Kwestie te przedstawiono w europejskiej karcie etycznej Rady Europy dotyczącej stosowania sztucznej inteligencji w systemach sądowych. Karta zawiera również wytyczne dotyczące sposobów sprostania wyzwaniom i wykorzystania technologii AI w sposób zapewniający poszanowanie praw wszystkich zainteresowanych stron. <https://www.coe.int/en/web/cepej/cepej-european-ethical-charter-on-the-use-of-artificial-intelligence-ai-in-judicial-systems-and-their-environment>

⁴² Biała księga w sprawie sztucznej inteligencji – Europejskie podejście do doskonałości i zaufania, 19.02.2020, COM(2020) 65 final.

⁴³ Jak przedstawiono również w dokumencie roboczym służb Komisji towarzyszącym niniejszemu komunikatowi i w dokumencie pt. „Study on the use of innovative technologies in the justice field” [Badanie dotyczące wykorzystania innowacyjnych technologii w dziedzinie wymiaru sprawiedliwości]; <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/4fb8e194-f634-11ea-991b-01aa75ed71a1/language-en>

⁴⁴ Automatyzacja procesów takich jak organizacja, planowanie i zarządzanie infrastrukturą, ustalanie priorytetów, kategoryzacja i przydział dokumentów i zadań przez roboty.

sądownictwo⁴⁵ do celów ich ponownego wykorzystania i dążyć do tego przy użyciu różnych rozwiązań opartych na AI, w pełnej zgodności z przepisami o ochronie danych osobowych⁴⁶.

Mimo że korzyści z wprowadzania aplikacji opartych na AI w systemie wymiaru sprawiedliwości są wyraźnie widoczne, ich wykorzystanie do zautomatyzowanego podejmowania decyzji i „prognozowania kryminologicznego”/„maszynowej sprawiedliwości” wiąże się ze znacznym ryzykiem. Zdaniem Komisji niektóre przypadki użycia AI w sektorze wymiaru sprawiedliwości stwarzają szczególne zagrożenia dla praw podstawowych. Perspektywę tę podzieliły zainteresowane strony, takie jak europejskie i krajowe izby adwokackie, prawnicy praktycy, przedstawiciele środowiska akademickiego i organizacje społeczeństwa obywatelskiego, w swoich reakcjach na otwarte konsultacje publiczne dotyczące białej księgi w sprawie AI (luty–czerwiec 2020 r.)⁴⁷. W toku działań następczych w związku z tą białą księgą Komisja pracuje nad ogólnymi ramami mającymi służyć rozwiązaniu problemu zagrożeń związanych z technologiami AI, w tym zwłaszcza z aplikacjami AI wysokiego ryzyka. W przypadku aplikacji, które stwarzają wysokie ryzyko, należy rozwiązać problem potencjalnej stronniczości. W tym celu Komisja rozważa wprowadzenie wymogów dotyczących ewentualnego testowania aplikacji oraz potrzebę zapewnienia właściwej dokumentacji dotyczącej ich celów i funkcjonalności.

Przy korzystaniu z uczenia maszynowego występuje wysokie ryzyko stronniczości i potencjalnej dyskryminacji wobec kobiet i poszczególnych grup, takich jak osoby pochodzące z mniejszości etnicznych lub rasowych, któremu to ryzyku trzeba zaradzić. W związku z tym należy zwrócić szczególną uwagę na jakość danych dotyczących szkoleń⁴⁸, w tym ich reprezentatywność i adekwatność w stosunku do celu i kontekstu planowanego zastosowania, oraz na to, jak systemy te są projektowane i rozwijane, aby zapewnić możliwość ich wykorzystania przy pełnym poszanowaniu praw podstawowych. Nieprzejrzystość niektórych aplikacji opartych na AI może stanowić wyzwanie pod względem konieczności uzasadnienia decyzji, zasady równości stron w postępowaniu sądowym i innych zasad. Potrzebne są odpowiednie zabezpieczenia w celu zagwarantowania ochrony praw podstawowych, w tym równego traktowania i ochrony danych osobowych, oraz w celu zapewnienia odpowiedzialnego, skoncentrowanego na człowieku rozwoju i wykorzystania narzędzi opartych na AI, gdy ich wykorzystanie jest co do zasady odpowiednie.

Za ostateczne podejmowanie decyzji musi jednak odpowiadać człowiek. Wyłącznie sędzia może zagwarantować prawdziwe poszanowanie praw podstawowych, wyważyć sprzeczne interesy i odzwierciedlić ciągłe zmiany zachodzące w społeczeństwie w analizie danego przypadku. Jednocześnie ważne jest, aby wyroki wydawali sędziowie, którzy w pełni rozumieją aplikacje oparte na AI oraz wszystkie uwzględniane w nich informacje, z których mogą korzystać w swojej pracy, tak aby byli w stanie wyjaśnić swoje decyzje. Wykorzystanie aplikacji opartych na AI nie może uniemożliwiać żadnemu podmiotowi publicznemu udzielania wyjaśnień dotyczących podejmowanych przez niego decyzji.

⁴⁵ W kontekście wdrażania dyrektywy (UE) 2019/1024 w sprawie otwartych danych i ponownego wykorzystywania informacji sektora publicznego (Dz.U. L 172 z 26.6.2019, s. 56).

⁴⁶ COM(2020) 66 final.

⁴⁷ <https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12270-White-Paper-on-Artificial-Intelligence-a-European-Approach/public-consultation>

⁴⁸ Jakość danych dotyczących szkolenia oznacza, że dane te powinny być istotne, dokładne i reprezentatywne w odniesieniu do celu i kontekstu zamierzonego zastosowania.

W związku z tym ważne jest, aby sędziowie i prokuratorzy byli szkoleni w zakresie korzystania z aplikacji opartych na AI⁴⁹.

Kwestie te zostaną poddane dalszej analizie, a w międzyczasie można już zaproponować pewne ukierunkowane działania:

Proponowane działania	Podmioty odpowiedzialne za realizację	Termin realizacji
Wymiana najlepszych praktyk i wniosków wyciągniętych z wykorzystania innowacyjnych technologii w wymiarze sprawiedliwości przez państwa członkowskie i instytucje Unii, agencje i organy WSiSW oraz organizacje zrzeszające przedstawicieli zawodów prawniczych; w tym celu Komisja będzie organizować kwartalne tematyczne seminaria internetowe z udziałem ekspertów	Komisja/państwa członkowskie/agencje WSiSW	Począwszy od I kw. 2021 r.
Zbadanie sposobów zwiększenia dostępności odpowiednich, nadających się do odczytu maszynowego danych wytwarzanych przez sądownictwo w celu ustanowienia wiarygodnych rozwiązań AI opartych na uczeniu maszynowym do wykorzystania przez zainteresowane strony, takie jak organy sądowe i prawnicy praktycy, z uwzględnieniem sektora prywatnego	Komisja/państwa członkowskie	Począwszy od 2021 r.

3.4. Lepsze narzędzia informatyczne, umożliwiające dostęp do informacji dzięki integrowaniu rejestrów

Osoby fizyczne potrzebują dostępu do informacji, aby móc korzystać ze swoich praw i mieć pełny dostęp do wymiaru sprawiedliwości. Mogą one już korzystać z narzędzi informacji publicznej, takich jak EUR-Lex⁵⁰, dający dostęp do informacji prawnych, oraz europejski portal „e-Sprawiedliwość”⁵¹, zawierający informacje na temat wymiaru sprawiedliwości, ale potrzebują lepszych i skuteczniejszych sposobów uzyskania dostępu do danych osobowych i dokumentów. W tym kontekście ważne jest również zapewnienie dostępności osobom niepełnosprawnym. Przedsiębiorstwa potrzebują narzędzi cyfrowych, aby zdobywać informacje, komunikować się z organami krajowymi i korzystać ze skutecznego dostępu do wymiaru sprawiedliwości. Cyfrowy dostęp do wymiaru sprawiedliwości może ułatwić działalność, zmniejszyć koszty i obciążenia regulacyjne, a także poprawić dostęp wszystkich przedsiębiorstw, w szczególności MŚP, do jednolitego rynku. Prawnicy praktycy muszą być w stanie zapewnić swoim klientom jak najlepsze wsparcie, w szczególności przez komunikowanie się z sądami oraz składanie dokumentów w sposób bezpieczny i skuteczny. Organy krajowe i unijne powinny dysponować odpowiednimi narzędziami umożliwiającymi bezpieczną komunikację transgraniczną oraz wymianę dowodów i dokumentów. Agencje

⁴⁹ COM(2020) 713.

⁵⁰ <https://eur-lex.europa.eu/>

⁵¹ <https://e-justice.europa.eu/>

unijne działające w obszarze wymiaru sprawiedliwości i spraw wewnętrznych potrzebują skutecznych sposobów wspierania organów krajowych i możliwości skutecznej współpracy między sobą.

W ostatnim dziesięcioleciu, oprócz prac nad administracją elektroniczną⁵², Komisja i państwa członkowskie podjęły szereg inicjatyw, które przyniosły pozytywne rezultaty w zakresie cyfryzacji wymiaru sprawiedliwości⁵³. Obywatele, organy publiczne i przedsiębiorstwa już teraz korzystają z narzędzi cyfrowych, które zwiększają przejrzystość, ułatwiają dostęp do dowodów w postępowaniu karnym oraz ograniczają opóźnienia i niepotrzebne koszty administracyjne. Na przykład portal „e-Sprawiedliwość” jest głównym unijnym źródłem informacji prawnych i praktycznych w dziedzinie wymiaru sprawiedliwości dla ogółu społeczeństwa. Zapewnia on również dostęp do zintegrowanych rejestrów, m.in. za pośrednictwem systemu integracji rejestrów przedsiębiorstw (BRIS)⁵⁴, który łączy rejestry przedsiębiorstw państw członkowskich i państw EOG, zapewnia publiczny dostęp do informacji na temat ponad 20 mln spółek z ograniczoną odpowiedzialnością w całej Europie oraz umożliwia rejestrom przedsiębiorstw wymianę informacji na temat spraw transgranicznych.

Państwa członkowskie prowadzą już szereg rejestrów i baz danych zawierających informacje będące przedmiotem publicznego lub szczególnego zainteresowania – od repozytoriów orzecznictwa po informacje o spółkach. Pomagają one osobom fizycznym i przedsiębiorstwom i mają często zasadnicze znaczenie dla pracy prawników praktyków. Wiele takich rejestrów przeniesiono już do internetu, a część została zintegrowana lub jest integrowana na poziomie ogólnounijnym.

Państwa członkowskie wymieniają informacje dotyczące rejestrów karnych od kwietnia 2012 r.⁵⁵ z wykorzystaniem oprogramowania wzorcowego udostępnionego przez Komisję⁵⁶. Podejście to zostało wzmocnione w kwietniu 2019 r. dzięki przyjęciu rozporządzenia⁵⁷

⁵² Administracja elektroniczna (e-administracja) dotyczy ogólnego procesu cyfrowej transformacji administracji publicznej, tymczasem konieczne jest ukierunkowanie działań na poszczególne sektory. E-sprawiedliwość koncentruje się na cyfryzacji systemów wymiaru sprawiedliwości, interakcji między organami sądowymi i innymi właściwymi organami oraz na tych usługach publicznych, które mają znaczenie dla postępowań sądowych. Więcej informacji na temat prac Komisji w zakresie administracji elektronicznej można znaleźć pod adresem: https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/egovernment_en
<https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/egovernment-action-plan>

⁵³ W związku z realizacją kilku kolejnych strategii i planów działania w zakresie e-sprawiedliwości (obecnie strategia dotycząca e-sprawiedliwości na lata 2019–2023 (Rada, 2019/C 96/04) oraz plan działania na lata 2019–2023 dotyczący e-sprawiedliwości (2019/C 96/05)).

⁵⁴ Ustanowiony dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/17/UE z dnia 13 czerwca 2012 r. zmieniającą dyrektywę Rady 89/666/EWG i dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2005/56/WE i 2009/101/WE w zakresie integracji rejestrów centralnych, rejestrów handlowych i rejestrów spółek (Dz.U. L 156 z 16.6.2012, s. 1), obecnie ujednoliconą dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/1132 z dnia 14 czerwca 2017 r. w sprawie niektórych aspektów prawa spółek (Dz.U. L 169 z 30.6.2017, s. 46).

⁵⁵ Na podstawie decyzji ramowej Rady 2009/315/WSiSW (Dz.U. L 93 z 7.4.2009, s. 23) i decyzji Rady 2009/316/WSiSW (Dz.U. L 93 z 7.4.2009, s. 33).

⁵⁶ Wkrótce zostanie przyjęte drugie sprawozdanie z wdrażania ECRIS.

⁵⁷ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/816 z dnia 17 kwietnia 2019 r. ustanawiające scentralizowany system służący do ustalania państw członkowskich posiadających informacje o wyrokach skazujących wydanych wobec obywateli państw trzecich i bezpaństwowców (ECRIS-TCN) na potrzeby uzupełnienia europejskiego systemu przekazywania informacji z rejestrów karnych oraz zmieniające rozporządzenie (UE) 2018/1726 (Dz.U. L 135 z 22.5.2019, s. 1).

ustanawiającego scentralizowany system służący do ustalania państw członkowskich posiadających informacje o wyrokach skazujących wydanych wobec obywateli państw trzecich i bezpaństwowców (ECRIS-TCN)⁵⁸. Podobnie wymianę informacji między organami i dostęp do informacji w wielu językach ułatwia system integracji rejestrów przedsiębiorstw (BRIS), który umożliwia dostęp do danych ponad 20 mln unijnych spółek z ograniczoną odpowiedzialnością, oraz system wzajemnego połączenia rejestrów upadłości (IRI)⁵⁹. Dyrektywami (UE) 2019/1151⁶⁰ i 2019/2121⁶¹ wprowadzono nowe wymogi dotyczące cyfryzacji rejestrów przedsiębiorstw oraz przekazywania informacji pomiędzy rejestrami przedsiębiorstw oraz udostępniania ich społeczeństwu za pośrednictwem BRIS⁶². Łączenie rejestrów nieruchomości (LRI) jest testowane jako projekt pilotażowy przez niewielką liczbę państw członkowskich, ale aby możliwe było wykorzystanie jego pełnego potencjału, powinno ono objąć całą Unię. Dyrektywa (UE) 2015/849⁶³ zawiera wymóg zintegrowania przez państwa członkowskie ich krajowych rejestrów beneficjentów rzeczywistych. System integracji rejestrów beneficjentów rzeczywistych (BORIS) będzie służył jako centralna usługa wyszukiwania wszystkich powiązanych informacji. Zwiększy to przejrzystość własności rzeczywistej z myślą o lepszym zapobieganiu wykorzystywaniu systemu finansowego do prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu.

Dostęp do orzecznictwa sądów krajowych w formie nadającej się do odczytu maszynowego jest również warunkiem wstępnym między innymi większej przejrzystości, jednolitego stosowania prawa Unii i tworzenia interoperacyjnych systemów informatycznych. Europejska sygnatura orzecznictwa (ECLI)⁶⁴, stanowiąca jednolity identyfikator, który wykorzystuje ten sam rozpoznawalny format dla wszystkich sądów państw członkowskich i UE, została opracowana w celu ułatwienia dokładnego cytowania wyroków sądów. Komisja rozważy sposoby promowania wykorzystania ECLI i być może uczyni je obowiązkowym.

Państwa członkowskie powinny uznać ustanowienie elektronicznych rejestrów i baz danych za priorytet. Elektroniczne bazy danych są łatwe do przeglądania, minimalizują czas i koszty

⁵⁸ System ECRIS-TCN jest obecnie opracowywany przez eu-LISA.

⁵⁹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/848 z dnia 20 maja 2015 r. w sprawie postępowania upadłościowego (Dz.U. L 141 z 5.6.2015, s. 19).

⁶⁰ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1151 z dnia 20 czerwca 2019 r. zmieniająca dyrektywę (UE) 2017/1132 w odniesieniu do stosowania narzędzi i procesów cyfrowych w prawie spółek (Dz.U. L 186 z 11.7.2019, s. 80).

⁶¹ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/2121 z dnia 27 listopada 2019 r. zmieniająca dyrektywę (UE) 2017/1132 w odniesieniu do transgranicznego przekształcania, łączenia i podziału spółek (Dz.U. L 321 z 12.12.2019, s. 1).

⁶² Dyrektywa (UE) 2019/1151 umożliwia i wspiera wykorzystanie narzędzi i procesów cyfrowych na jednolitym rynku. Dyrektywa ta umożliwia utworzenie spółki i zarejestrowanie oddziału w pełni przez internet oraz złożenie, w pełni przez internet, dokumentów dotyczących spółki wymaganych przez rejestry przedsiębiorstw. W dyrektywie tej przewidziano nowe funkcje systemu integracji rejestrów przedsiębiorstw (BRIS), w tym nową wymianę informacji między rejestrami przedsiębiorstw UE na temat (i) osób pełniących funkcje kierownicze objętych zakazem, (ii) transgranicznych oddziałów i zmian informacji dotyczących spółki, (iii) nowych zestawów danych spółek dostępnych bezpłatnie za pośrednictwem interfejsu wyszukiwania w europejskim portalu „e-Sprawiedliwość”. Dyrektywą (UE) 2019/2121 jeszcze bardziej wzmocniono BRIS dzięki nowej wymianie informacji między rejestrami przedsiębiorstw UE oraz nowym informacjom publicznym na temat transgranicznego przekształcania, łączenia i podziału spółek.

⁶³ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/849 z dnia 20 maja 2015 r. w sprawie zapobiegania wykorzystywaniu systemu finansowego do prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu, zmieniająca rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 648/2012 i uchylająca dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2005/60/WE oraz dyrektywę Komisji 2006/70/WE (Dz.U. L 141 z 5.6.2015, s. 73).

⁶⁴ Konkluzje Rady w sprawie europejskiej sygnatury orzecznictwa (ECLI) oraz minimalnego zestawu znormalizowanych metadanych orzecznictwa (Dz.U. C 360 z 24.10.2019, s. 1).

dla użytkowników oraz są odporne na sytuacje kryzysowe, takie jak COVID-19. Cyfryzacja baz danych i rejestrów jest warunkiem wstępnym ich integracji na szczeblu UE z korzyścią dla użytkowników transgranicznych oraz służy wspieraniu jednolitego rynku. Rozporządzenie w sprawie jednolitego portalu cyfrowego⁶⁵ zawiera wymóg pełnej cyfryzacji interfejsu użytkownika niektórych kluczowych zdarzeń życiowych i procedur dla użytkowników transgranicznych. Integracja rejestrów zmniejsza również ryzyko oszustw, ponieważ ułatwia ukierunkowane wyszukiwanie w różnych państwach jednocześnie.

Cyfryzacja rejestrów i baz danych jest również kluczowym czynnikiem warunkującym osiągnięcie zgodności z zasadą jednorazowości oraz ustanowienie wspólnych europejskich przestrzeni danych wymiaru sprawiedliwości zgodnie z komunikatem pt. „Europejska strategia w zakresie danych”.

Ponadto państwa członkowskie powinny, w miarę możliwości, korzystać z wideokonferencji. Wykorzystanie wideokonferencji w postępowaniu sądowym, jeżeli prawo na to zezwala, znacznie zmniejsza potrzebę uciążliwych i kosztownych podróży oraz może ułatwić postępowanie. Rozwiązania z zakresu wideokonferencji są już stosowane na poziomie krajowym, a w planie działania na lata 2019–2023 dotyczącym e-sprawiedliwości⁶⁶ uznano korzystanie z wideokonferencji w postępowaniach transgranicznych za priorytet. Osiągnięcie tego celu będzie jednak wymagało rozwijania systemów krajowych w ścisłej koordynacji na poziomie UE w celu zapewnienia wzajemnego zaufania, interoperacyjności i bezpieczeństwa. Dlatego też państwa członkowskie powinny regularnie wymieniać informacje na temat bieżących prac w tej dziedzinie oraz najlepszych praktyk. Korzystanie z wideokonferencji nie powinno naruszać prawa dostępu do bezstronnego sądu i prawa do obrony, w tym prawa do obecności na rozprawie, do poufnego komunikowania się z adwokatem, do zadawania pytań świadkom i do kwestionowania dowodów.

Proponowane działania	Podmioty odpowiedzialne za realizację	Termin realizacji
Pełne uczestnictwo państw członkowskich w systemie wzajemnego połączenia rejestrów upadłości, zgodnie z wymogami rozporządzenia (UE) 2015/848	Państwa członkowskie	30 czerwca 2021 r.
Uaktualnienie systemu integracji rejestrów przedsiębiorstw, aby obsługiwał nowe funkcje wymagane na podstawie dyrektywy (UE) 2019/1151	Komisja/państwa członkowskie	Pierwszy zestaw zmian: 1 sierpnia 2021 r. Drugi zestaw zmian: 1 sierpnia 2023 r.
Uaktualnienie systemu integracji rejestrów przedsiębiorstw, aby obsługiwał nowe funkcje wymagane na podstawie dyrektywy (UE) 2019/2121	Komisja/państwa członkowskie	31 stycznia 2023 r.
Pełne uczestnictwo państw członkowskich	Komisja/państwa	2024 r.

⁶⁵ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1724 z dnia 2 października 2018 r. w sprawie utworzenia jednolitego portalu cyfrowego w celu zapewnienia dostępu do informacji, procedur oraz usług wsparcia i rozwiązywania problemów, a także zmieniające rozporządzenie (UE) nr 1024/2012 (Dz.U. L 295 z 21.11.2018, s. 1).

⁶⁶ Plan działania na lata 2019–2023 dotyczący e-sprawiedliwości (Dz.U. C 96 z 13.3.2019, s. 9).

włączeniu rejestrów nieruchomości	członkowskie	
Zachęcanie państw członkowskich do rozwijania infrastruktury wideokonferencyjnej zgodnie z prawem krajowym i w ścisłej koordynacji ze sobą oraz, w miarę możliwości, do korzystania z finansowania UE w tym zakresie	Państwa członkowskie	Począwszy od I kw. 2021 r.

3.5. Narzędzia informatyczne na rzecz zapewnienia bezpiecznej współpracy transgranicznej w sprawach cywilnych, handlowych i karnych

Ustanowienie e-CODEX złotym standardem do celów zapewnienia bezpiecznej komunikacji cyfrowej w transgranicznych postępowaniach sądowych

System e-CODEX jest głównym narzędziem wykorzystywanym do ustanowienia interoperacyjnej, bezpiecznej i zdecentralizowanej sieci komunikacji między krajowymi systemami informatycznymi w transgranicznych postępowaniach w sprawach cywilnych i karnych⁶⁷. Jest to pakiet oprogramowania komputerowego umożliwiający ustanowienie połączenia między systemami krajowymi – dzięki niemu użytkownicy (np. organy sądowe, prawnicy praktycy i członkowie społeczeństwa) mogą szybko i bezpiecznie przysłać i otrzymywać dokumenty, formularze prawne, dowody oraz inne informacje. Pakiet e-CODEX jest już wykorzystywany w systemie cyfrowej wymiany elektronicznego materiału dowodowego (eEDES) oraz w pewnych projektach pilotażowych⁶⁸. Ma on również stanowić podstawę zdecentralizowanego systemu informatycznego, który ma zostać ustanowiony w kontekście nowych rozporządzeń w sprawie doręczania dokumentów i przeprowadzania dowodów.

Obecnie systemem e-CODEX zarządza konsorcjum złożone z państw członkowskich i innych organizacji⁶⁹. Aby zapewnić jego długoterminowe działanie, Komisja przyjęła wniosek⁷⁰ dotyczący powierzenia dalszego rozwoju i utrzymania e-CODEX Agencji UE ds. Zarządzania Operacyjnego Wielkoskalowymi Systemami Informatycznymi w Przestrzeni Wolności, Bezpieczeństwa i Sprawiedliwości (eu-LISA)⁷¹. Ważne jest, aby takie przepisy

⁶⁷ e-CODEX został opracowany i jest obsługiwany z wykorzystaniem wsparcia finansowego UE.

⁶⁸ e-EDES (służący do wymiany europejskich nakazów dochodzeniowych oraz wniosków o wzajemną pomoc prawną w postępowaniach karnych); nieobowiązkowa cyfrowa wymiana wniosków w kontekście europejskiego nakazu zapłaty oraz postępowania w sprawie drobnych roszczeń; iSupport (elektroniczny system służący do zarządzania sprawami i bezpiecznej komunikacji do celów transgranicznego dochodzenia należności z tytułu zobowiązań alimentacyjnych).

⁶⁹ Austria, Belgia, Chorwacja, Czechy, Estonia, Finlandia, Francja, Grecja, Hiszpania, Irlandia, Jersey, Litwa, Łotwa, Malta, Niderlandy, Niemcy, Norwegia, Polska, Portugalia, Rumunia, Turcja, Węgry, Włochy, Zjednoczone Królestwo; Rada Izb Adwokackich i Stowarzyszeń Prawniczych Unii Europejskiej oraz Rada Notariatów Unii Europejskiej.

⁷⁰ Wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie skomputeryzowanego systemu łączności w zakresie transgranicznych postępowań cywilnych i karnych (system e-CODEX) oraz zmieniającego rozporządzenie (UE) 2018/1726 (COM(2020) 712).

⁷¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1726 z dnia 14 listopada 2018 r. w sprawie Agencji Unii Europejskiej ds. Zarządzania Operacyjnego Wielkoskalowymi Systemami Informatycznymi w Przestrzeni Wolności, Bezpieczeństwa i Sprawiedliwości (eu-LISA), zmiany rozporządzenia (WE) nr 1987/2006 i decyzji Rady 2007/533/WSiSW oraz uchylecia rozporządzenia (UE) nr 1077/2011 (Dz.U. L 295 z 21.11.2018, s. 99).

obowiązywały w czasie przejścia e-CODEX przez eu-LISA, zaplanowanego od dnia 1 lipca 2023 r., dlatego też Komisja będzie ściśle współpracować ze współprawodawcami w celu kontynuacji prac nad tym wnioskiem. Ponadto planowana obecnie europejska strategia bezpieczeństwa cybernetycznego stanowić będzie przekrojowe ramy, którym towarzyszyć będą wnioski ustawodawcze dotyczące dalszego zwiększenia bezpieczeństwa sieci i systemów informatycznych.

Rozszerzenie zakresu eEDES

System cyfrowej wymiany elektronicznego materiału dowodowego (eEDES) jest narzędziem informatycznym, za pomocą którego organy państw członkowskich mogą bezpiecznie wymieniać europejskie nakazy dochodzeniowe, wnioski o wzajemną pomoc prawną oraz powiązane dowody w formacie cyfrowym. Obecnie organy wysyłają wnioski i otrzymują dowody za pomocą (powolnych) środków pocztowych lub elektronicznych, które nie zawsze zapewniają niezbędny poziom bezpieczeństwa. Biorąc pod uwagę wspomniane kwestie oraz rosnącą potrzebę szybkiego zabezpieczenia elektronicznego materiału dowodowego w transgranicznych postępowaniach przygotowawczych, państwa członkowskie wezwały do utworzenia bezpiecznej platformy⁷². Platforma eEDES ma bezpośrednio przyczynić się do poprawy skuteczności i przyspieszenia istniejących procedur współpracy, a jednocześnie ma zapewnić bezpieczeństwo wymienianych informacji oraz umożliwić weryfikację autentyczności i integralności przekazywanych dokumentów. Platforma ma również zostać zaprojektowana w sposób zapewniający interoperacyjność z krajowymi systemami zarządzania sprawami. Wszystkie państwa członkowskie powinny niezwłocznie przyłączyć się do eEDES, aby wygenerować rzeczywistą europejską wartość dodaną.

eEDES należy jeszcze bardziej rozwinąć. W szczególności system ten należy rozbudować, aby umożliwić bezpieczną komunikację między właściwymi organami a odpowiednimi usługodawcami w ramach nowego rozporządzenia w sprawie elektronicznego materiału dowodowego⁷³, gdy już zostanie przyjęte, oraz między organami państw członkowskich a odpowiednimi agencjami WSiSW. W przyszłości elementy techniczne opracowane na potrzeby eEDES mogłyby przekształcić się w narzędzia wielokrotnego użytku służące do cyfryzacji czynności prawnych w transgranicznych unijnych sprawach cywilnych, handlowych i karnych. W związku z tym przyszły zakres eEDES zostanie określony we wniosku ustawodawczym w sprawie cyfryzacji procedur współpracy wymiarów sprawiedliwości.

Proponowane działanie	Podmioty odpowiedzialne za realizację	Termin realizacji
Wsparcie państw członkowskich przez	Komisja	2024 r.

⁷² Konkluzje Rady w sprawie usprawnienia wymiaru sprawiedliwości w sprawach karnych w cyberprzestrzeni (9 czerwca 2016 r.);

<https://www.consilium.europa.eu/media/24300/cyberspace-en.pdf>

⁷³ W kwietniu 2018 r. Komisja Europejska przedstawiła wniosek dotyczący rozporządzenia w sprawie elektronicznego materiału dowodowego (COM(2018) 225 final 2018/0108 (COD)). Rada wypracowała podejście ogólne w odniesieniu do tego rozporządzenia podczas posiedzenia Rady ds. WSiSW dnia 7 grudnia 2018 r. Wniosek w sprawie rozporządzenia uwzględniono w wykazie priorytetowych wniosków w ramach programu prac Komisji na 2021 r., które oczekują na rozpatrzenie.

opracowanie i rozszerzenie wspólnych narzędzi do celów cyfryzacji współpracy transgranicznej w sprawach cywilnych, handlowych i karnych (na podstawie prac nad eEDES)		
---	--	--

3.6. Cyfrowy wymiar sprawiedliwości w sprawach karnych

Modernizacja narzędzi cyfrowych służących do współpracy sądowej i wymiany informacji w postępowaniach przygotowawczych i głównych w sprawach karnych w całej UE ma zasadnicze znaczenie w świetle zmieniających się zagrożeń dla bezpieczeństwa i tempa postępu technologicznego. Agencje i organy WSiSW, takie jak Prokuratura Europejska, Eurojust i Europol, muszą być odpowiednio wyposażone, aby mogły wypełniać swoje zadania, współpracować ze sobą i z organami państw członkowskich oraz zapewniać koordynację w sprawach karnych.

Następujące środki zostały uznane za najpilniejsze w dziedzinie prawa karnego:

- istnieje powszechny konsensus⁷⁴ w kwestii potrzeby modernizacji **systemu zarządzania sprawami Eurojust**. Konieczne będzie przeznaczenie środków finansowych na ten cel. Komisja zamierza wesprzeć Eurojust w tych pracach między innymi za pośrednictwem programu „Cyfrowa Europa”⁷⁵;
- **powiązania na zasadzie „trafienie/brak trafienia”**⁷⁶ między systemami zarządzania sprawami Eurojustu, Europolu i EPPO zagwarantują, że podmioty te będą miały na bieżąco wiedzę na temat postępowań przygotowawczych lub czynności z zakresu wnoszenia i popierania oskarżeń, nad którymi pracują, w ramach swoich zakresów uprawnień. Te wzajemne powiązania, które umożliwią wspomnianym organizacjom sprawdzenie, czy posiadane przez nie informacje dają wynik przy porównaniu z informacjami pochodzącymi z innych agencji i organów UE, przewidziano już w większości odpowiednich aktów prawnych ustanawiających te organizacje – obecnie kluczowe znaczenie ma zapewnienie, aby te wzajemne powiązania działały w sposób założony w przepisach. Ponadto obecnie nie istnieją przepisy dotyczące powiązań na zasadzie „trafienie/brak trafienia” między EPPO a Europolem. Należy zatem odpowiednio zmienić ramy prawne Europolu. Komisja zajmie się tą kwestią w ramach wniosku w sprawie wzmocnienia mandatu Europolu, który zostanie przedstawiony w grudniu 2020 r.

⁷⁴ W następstwie dyskusji na temat pojęcia cyfrowego wymiaru sprawiedliwości w sprawach karnych na forum Rady ds. WSiSW w grudniu 2018 r. Komisja rozpoczęła prace nad badaniem w ścisłej współpracy z Eurojustem. W późniejszym sprawozdaniu (14 września 2020 r.) Komisja przedstawiła kompleksowy zestaw problemów, które mają szczególnie istotny wpływ na systemy sądownictwa karnego. Zgodnie z wnioskami z badania Komisja proponuje konkretne działania, które opisano poniżej.

⁷⁵ COM(2018) 434 final.

⁷⁶ „Trafienie/brak trafienia” to podejście oparte na minimalnych danych, które pozwala ujawniać posiadane informacje i dane osobowe w ograniczonym zakresie. Podejście to umożliwi stronie wnioskującej sprawdzenie, czy w systemie lub systemach analogicznej instytucji istnieją stosowne informacje na temat osoby fizycznej, innego podmiotu lub sprawy, bez potrzeby ujawniania przez tę instytucję szczegółowych informacji wykraczających poza odpowiedź „tak, znaleziono pasujące dane” lub „nie, w naszej ewidencji nie znaleziono pasujących danych”.

Udoskonalenia wymagają decyzja Rady w sprawie wymiany informacji i współpracy dotyczącej **przestępstw terrorystycznych**⁷⁷ oraz **sądowy rejestr antyterrorystyczny prowadzony przez Eurojust**. Decyzja Rady jest jednym z niewielu instrumentów, w których na państwa członkowskie nakłada się wymóg udostępniania Europolowi i Eurojustowi informacji na temat prowadzonych przez nie spraw w zakresie walki z terroryzmem – stanowi ona podstawę prac tych agencji w zakresie pomocy państwom członkowskim w walce z terroryzmem. Aby zapewnić jak największe korzyści, wszystkie podmioty muszą porozumieć się w kwestii zakresu udostępnianych informacji i etapu procedury, na którym może to nastąpić. Jednocześnie należy zapewnić ochronę danych osobowych i bezpieczeństwo danych zgodnie z dyrektywą o ochronie danych w sprawach karnych⁷⁸, a sądowy rejestr antyterrorystyczny prowadzony przez Eurojust musi zostać w sposób bezpieczny zintegrowany z jego ramami prawnymi i technicznymi. W tym celu Komisja przedstawi wniosek ustawodawczy w sprawie wymiany informacji na temat cyfrowych transgranicznych spraw dotyczących terroryzmu oraz określi ewentualne dalsze ulepszenia ram przetwarzania danych Eurojustu.

Utworzenie wspólnego zespołu dochodzeniowo-śledczego powszechnie uznaje się za jeden z najbardziej efektywnych kroków w prowadzeniu transgranicznych postępowań przygotowawczych. Wspólne zespoły dochodzeniowo-śledcze skupiają śledczych i prokuratorów z państw członkowskich i państw trzecich, których w razie potrzeby wspierają Europol i Eurojust. Ich efektywność można dodatkowo zwiększyć dzięki specjalnemu środowisku informatycznemu, które będzie dostosowane do ich potrzeb. Ułatwiłoby to i przyspieszyło współpracę, umożliwiając tworzenie wspólnych zespołów dochodzeniowo-śledczych i ich skuteczniejszą pracę, np. dzięki narzędziom do komunikacji oraz przechowywania i wymiany dokumentów/dowodów. Komisja zamierza przedstawić wniosek ustawodawczy dotyczący rozporządzenia w sprawie **platformy współpracy wspólnych zespołów dochodzeniowo-śledczych**.

Należy również wprowadzić dostosowania w kwestii transgranicznej cyfrowej wymiany informacji, aby zapewnić możliwość **wymiany dużych plików**.

Pracownicy wymiaru sprawiedliwości powinni również mieć możliwość **identyfikacji spraw i ustalenia powiązań między nimi**. Zarówno organy ścigania, jak i organy sądowe muszą być w stanie dowiedzieć się, czy w odniesieniu do danej osoby toczy się już postępowanie przygotowawcze lub czy postawiono ją w stan oskarżenia w innym państwie członkowskim. Jeśli chodzi o wymianę dużych plików (zob. powyżej), scentralizowane i zdecentralizowane warianty rozwiązania tej kwestii przedstawiono w analizie transgranicznego cyfrowego wymiaru sprawiedliwości w sprawach karnych, w oparciu o częściowe rozwiązania, które są już dostępne. Wszelkie działania w tym zakresie muszą być prowadzone w pełnej zgodności z obowiązującymi przepisami w zakresie ochrony danych osobowych.

Proponowane działanie	Podmioty odpowiedzialne	Termin realizacji
-----------------------	-------------------------	-------------------

⁷⁷ Decyzja Rady 2005/671/WSiSW z dnia 20 września 2005 r. w sprawie wymiany informacji i współpracy dotyczącej przestępstw terrorystycznych (Dz.U. L 253 z 29.9.2005, s. 22).

⁷⁸ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/680 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych przez właściwe organy do celów zapobiegania przestępczości, prowadzenia postępowań przygotowawczych, wykrywania i ścigania czynów zabronionych i wykonywania kar, w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchyłająca decyzję ramową Rady 2008/977/WSiSW (Dz.U. L 119 z 4.5.2016, s. 89).

	za realizację	
Utworzenie nowego systemu zarządzania sprawami na potrzeby Eurojustu w ramach programu „Cyfrowa Europa”	Komisja/Eurojust	Począwszy od I kw. 2021 r.
Utworzenie technicznej grupy zadaniowej złożonej z Komisji i podmiotów WSiSW w celu wsparcia wdrażania mechanizmów opartych na zasadzie „trafienie/brak trafienia” między stosownymi agencjami	Komisja, Eurojust, Europol, EPPO i OLAF	I kw. 2021 r.
Włączenie do ram prawnych Europolu przepisu dotyczącego utworzenia wzajemnego powiązania między EPPO i Europolem, pozwalającego na wyszukiwanie na zasadzie „trafienie/brak trafienia” (jeszcze niepotwierdzone)	Komisja	IV kw. 2020 r.
Wniosek ustawodawczy dotyczący wymiany informacji na temat cyfrowych transgranicznych spraw dotyczących terroryzmu (zob. program prac Komisji na 2021 r.)	Komisja	IV kw. 2021 r.
Wniosek ustawodawczy dotyczący rozporządzenia w sprawie platformy współpracy wspólnych zespołów dochodzeniowo-śledczych (zob. program prac Komisji na 2021 r.)	Komisja	IV kw. 2021 r.
Plan działania w sprawie wymiany dużych plików i utworzenia transgranicznego mechanizmu sądowego do celów sprawdzania spraw	Komisja	2021 r.

3.7. Moja przestrzeń e-Sprawiedliwość

W wielu państwach członkowskich osoby fizyczne mają już dostęp drogą elektroniczną do różnych usług oferowanych przez sądownictwo i administrację publiczną, np. do otrzymania uwierzytelnionych odpisów (np. zaświadczenia o niekaralności do wykorzystania przy ubieganiu się o pracę, zaświadczenia o stanie cywilnym, aktu urodzenia lub testamentu).

Tego rodzaju usługi pozwalają zaoszczędzić czas, są dostępne również w trudnych sytuacjach, takich jak np. pandemia COVID-19, i można do nich uzyskać dostęp z dowolnego miejsca⁷⁹. Osoby fizyczne i przedsiębiorstwa nie zawsze są jednak w pełni świadome ich istnienia. Ponadto pomimo zobowiązań organów sektora publicznego do udostępniania swoich stron internetowych i treści osobom niepełnosprawnym w rzeczywistości wiele z takich osób nadal napotyka na bariery w korzystaniu z takich stron i treści. W związku z tym Komisja uważa, że w ramach europejskiego portalu e-Sprawiedliwość należy utworzyć dział „Moja przestrzeń e-Sprawiedliwość”, który posłuży za punkt dostępu do łączy do dostępnych usług krajowych. Zarządzanie tą przestrzenią powinno odbywać się w ścisłej współpracy ze wszystkimi państwami członkowskimi. Narzędzie to miałyby zastosowanie wyłącznie do akt sądowych, z którymi dana osoba lub jej pełnomocnik mogą się zapoznać lub które mogą uzyskać. Nie powinno ono zapewniać dostępu do

⁷⁹ Z zastrzeżeniem odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa, np. stosowanie elektronicznej identyfikacji i autoryzacji.

wszystkich akt sądowych dotyczących danej osoby, w szczególności tych w postępowaniu karnym, w którym należy zachować równowagę między poufnością postępowania przygotowawczego, prawem podejrzanego/pozwanego do informacji a prawem pokrzywdzonego do informacji i ochrony, ani w sytuacjach, w których istnieją przepisy szczególowe wynikające z prawa Unii⁸⁰.

W pierwszej kolejności w europejskim portalu „e-Sprawiedliwość” można byłoby zamieścić obszerny zbiór łączy internetowych, aby ułatwić dostęp do dostępnych krajowych usług elektronicznych świadczonych przez sądownictwo i odpowiednie organy administracji publicznej. Można by wówczas rozważyć ściślejsze powiązanie tego narzędzia z systemami krajowymi, tak by osoby fizyczne i przedsiębiorstwa mogły składać wnioski i otrzymywać dokumenty bezpośrednio z europejskiego portalu „e-Sprawiedliwość”. Zapewniłoby to jednolite środowisko użytkownika we wszystkich językach urzędowych UE, podczas gdy systemy krajowe są często ograniczone do języka lub języków krajowych. Celem nie byłoby zastąpienie istniejących ani przyszłych systemów krajowych.

„Moja przestrzeń e-Sprawiedliwość” powinna również ułatwiać dostęp do wymiaru sprawiedliwości w unijnych procedurach transgranicznych, w szczególności w odniesieniu do europejskich postępowań w sprawie drobnych roszczeń⁸¹ oraz europejskich nakazów zapłaty⁸². W tym kontekście zapewniłaby ona osobom fizycznym, przedsiębiorstwom i ich pełnomocnikom punkt dostępu na poziomie UE, z którego podmioty te mogłyby składać wnioski drogą elektroniczną i bezproblemowo komunikować się z właściwymi organami krajowymi. Mogłoby to pomóc w pokonaniu praktycznych barier utrudniających łatwość i szybkość stosowania odpowiednich instrumentów – obecnie pozwы zazwyczaj wysyła się pocztą, co jest obarczone ryzykiem oraz powoduje występowanie opóźnień.

Proponowane działanie	Podmioty odpowiedzialne za realizację	Termin realizacji
Utworzenie w ramach europejskiego portalu „e-Sprawiedliwość” zestawu łączy internetowych do krajowych usług elektronicznych świadczonych przez sądownictwo i odpowiednie organy administracji publicznej	Komisja/państwa członkowskie	2023 r.
Zapewnienie punktu dostępu na poziomie UE, aby umożliwić osobom fizycznym i przedsiębiorstwom składanie wniosków o wszczęcie europejskiego postępowania w sprawie drobnych roszczeń i wystosowywanie nakazów zapłaty, a także komunikowanie się drogą elektroniczną z właściwymi organami krajowymi	Komisja/państwa członkowskie	2024 r.

⁸⁰ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/13/UE z dnia 22 maja 2012 r. w sprawie prawa do informacji w postępowaniu karnym (Dz.U. L 142 z 1.6.2012, s. 1); dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/29/UE z dnia 25 października 2012 r. ustanawiająca normy minimalne w zakresie praw, wsparcia i ochrony ofiar przestępstw oraz zastępująca decyzję ramową Rady 2001/220/WSiSW (Dz.U. L 315 z 14.11.2012, s. 57).

⁸¹ Rozporządzenie (WE) nr 861/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 lipca 2007 r. ustanawiające europejskie postępowanie w sprawie drobnych roszczeń (Dz.U. L 199 z 31.7.2007, s. 1).

⁸² Rozporządzenie (WE) nr 1896/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 grudnia 2006 r. ustanawiające postępowanie w sprawie europejskiego nakazu zapłaty (Dz.U. L 399 z 30.12.2006, s. 1).

3.8. Narzędzia współpracy, koordynacji i monitorowania

Stan cyfryzacji systemów wymiaru sprawiedliwości jest już regularnie odzwierciedlany w różnych ramach monitorowania, takich jak unijna tablica wyników wymiaru sprawiedliwości, sprawozdanie na temat praworządności i europejski semestr. Ponieważ wiele narzędzi informatycznych będzie dalej rozwijanych, ważne będzie również zapewnienie spójności między poszczególnymi instrumentami oraz promowanie ścisłej współpracy z państwami członkowskimi UE i agencjami WSiSW UE, a także dalszej koordynacji między państwami członkowskimi. Komisja będzie zatem nadal śledzić rozwój sytuacji w zakresie cyfryzacji systemów wymiaru sprawiedliwości, zacieśniać współpracę w ramach nowych inicjatyw oraz zapewniać regularne monitorowanie postępów.

Unijna tablica wyników wymiaru sprawiedliwości

Unijna tablica wyników wymiaru sprawiedliwości zawiera już dane porównawcze dotyczące różnych aspektów cyfryzacji krajowych systemów wymiaru sprawiedliwości, np. na temat dostępności i wykorzystania technologii informacyjno-komunikacyjnych. Począwszy od 2021 r. Komisja zamierza uwzględniać kolejne dane dotyczące cyfryzacji w państwach członkowskich. Powinno to pozwolić na bardziej dogłębne monitorowanie obszarów, w których czynione są postępy i pojawiają się wyzwania.

Wymiana informacji na temat krajowych inicjatyw z zakresu cyfryzacji

Komisja przedstawi państwom członkowskim propozycje dotyczące utworzenia w ramach europejskiego portalu „e-Sprawiedliwość” specjalnej sekcji poświęconej krajowym inicjatywom w zakresie cyfryzacji wymiaru sprawiedliwości. Zapewni to kompleksowy przegląd projektów, a tym samym pobudzi konwergencję.

Cyfrowe ministerialne forum ds. wymiaru sprawiedliwości i regularne monitorowanie postępów

Transformacja cyfrowa trwa, a jednym z jej elementów jest współpraca z partnerami zarówno na szczeblu krajowym, jak i unijnym. Kluczowe znaczenie mają skoordynowane podejście do wsparcia cyfryzacji i dalsze prace we współpracy ze wszystkimi partnerami, konieczny jest także silny impuls polityczny.

Aby utrzymać bieżące tempo, w 2021 r. Komisja zorganizuje internetowe Cyfrowe forum ministerialne ds. wymiaru sprawiedliwości na wysokim szczeblu, z udziałem przedstawicieli instytucji Unii i najważniejszych zainteresowanych stron. W dłuższej perspektywie Komisja rozważy dodatkowe formy współpracy i koordynacji w zakresie cyfryzacji wymiaru sprawiedliwości, ponieważ rozwiązania muszą sprawdzać się w praktyce w przypadku wszystkich zainteresowanych stron. Do kwestii krajowych i unijnych wymagających koordynacji należą: bieżące zmiany, planowane działania, możliwości finansowania na szczeblu krajowym i unijnym oraz prognozowanie w zakresie przyszłych technologii. Regularne wymiany będą sprzyjać zrozumieniu i wymianie najlepszych praktyk oraz umożliwią monitorowanie podejmowanych działań, w tym działań proponowanych w niniejszym komunikacie.

Proponowane działania	Podmioty odpowiedzialne za realizację	Termin realizacji
Skuteczniejsze monitorowanie postępów w zakresie cyfryzacji na szczeblu krajowym za pomocą unijnej tablicy wyników wymiaru sprawiedliwości	Komisja	Począwszy od 2021 r.
Zbieranie za pośrednictwem europejskiego portalu „e-Sprawiedliwość” informacji na temat krajowych inicjatyw w zakresie cyfryzacji wymiaru sprawiedliwości	Komisja/państwa członkowskie	Począwszy od I kw. 2021 r.
Organizacja Cyfrowego ministerialnego forum ds. wymiaru sprawiedliwości	Komisja, państwa członkowskie, zainteresowane strony	2021 r.
Regularne monitorowanie postępów w zakresie cyfryzacji wymiaru sprawiedliwości	Komisja, państwa członkowskie, zainteresowane strony	Począwszy od 2021 r.

3.9. Cyfryzacja wymiaru sprawiedliwości – gotowość na przyszłe wyzwania

Technologie cyfrowe nieustannie się rozwijają. Cały czas pojawiają się nowe podejścia i rozwiązania w zakresie zarządzania, zabezpieczania i wymiany informacji. Zmiany te wpływają również na cyfryzację wymiaru sprawiedliwości. Bez jasnego i aktualnego obrazu kierunku, w którym te zmiany zmierzają, inwestycje w cyfrowe systemy wymiaru sprawiedliwości mogą być nieskuteczne i mogą nie gwarantować najlepszego stosunku jakości do ceny. Ponadto pojawienie się nowej technologii pociąga za sobą potrzebę bieżącej oceny jej wpływu, w szczególności w odniesieniu do praw podstawowych i ochrony danych osobowych, czego przykładem jest rozwój sztucznej inteligencji.

Każdy, kto prowadzi prace w zakresie cyfryzacji wymiaru sprawiedliwości, musi być na bieżąco z zachodzącymi zmianami. Wszystkie podmioty powinny mieć dostęp do regularnie aktualizowanych informacji, aby móc je ocenić pod kątem prawnym, technicznym i budżetowym przed podjęciem jakichkolwiek decyzji dotyczących inwestycji i zabezpieczeń. Ponadto znaczne zdolności badawcze, zarówno na poziomie państw członkowskich, jak i UE można wykorzystać do badania aspektów technologii, które są istotne z punktu widzenia całego społeczeństwa, ale pozostają słabo rozwinięte, ponieważ mają mniejsze znaczenie handlowe.

Bieżące działania w zakresie badań i prognozowania prowadzone przez różne podmioty, na przykład Wspólne Centrum Badawcze Komisji, mogłyby być lepiej ukierunkowane i lepiej skoordynowane, aby zagwarantować, że wszystkim aspektom cyfryzacji wymiaru sprawiedliwości poświęci się należyłą uwagę. Należy poszukiwać synergii z pracami nad innowacjami i prognozowaniem w kontekście tworzonego obecnie europejskiego centrum innowacji na rzecz bezpieczeństwa wewnętrznego.

Ponadto, podobnie jak w przypadku wielu innych dziedzin polityki, konieczna jest współpraca nie tylko na szczeblu europejskim, ale także z naszymi partnerami na arenie

międzynarodowej, aby jak najlepiej wykorzystać cyfryzację do zwiększenia bezpieczeństwa i wydajności wymiaru sprawiedliwości. Przesłany również wykorzystują zalety cyfryzacji, czy to przez popełnianie przestępstw internetowych, czy też przez wykorzystywanie narzędzi cyfrowych do prowadzenia działalności przestępczej. Szybko skorzystali oni z nowych możliwości stworzonych przez kryzys związany z COVID-19. Dlatego sprawą najwyższej wagi jest wyposażenie organów sądowych i organów ścigania na szczeblu europejskim oraz w ramach współpracy międzynarodowej w odpowiednie narzędzia umożliwiające dostęp do odpowiedniego elektronicznego materiału dowodowego niezbędnego do skutecznego prowadzenia dochodzenia i ścigania takich przestępstw. W pakiecie „e-dowód”⁸³ krajowe organy ścigania i organy sądowe znajdują europejskie nakazy wydania dowodów i europejskie nakazy zabezpieczenia dowodów, które posłużą im do uzyskania od usługodawców dowodów elektronicznych na potrzeby postępowań przygotowawczych, niezależnie od miejsca siedziby usługodawcy lub przechowywania informacji. Ważne jest, aby współprawodawcy szybko podjęli prace nad wnioskami Komisji. Ponadto należy zakończyć trwające negocjacje z międzynarodowymi partnerami UE – zarówno te prowadzone z USA, jak i te odbywające się w ramach negocjacji w sprawie drugiego protokołu dodatkowego do Konwencji Rady Europy o cyberprzestępczości.

Proponowane działanie	Podmioty odpowiedzialne za realizację	Termin realizacji
We współpracy ze Wspólnym Centrum Badawczym – opracowanie programu monitorowania, analizy i prognozowania w zakresie technologii cyfrowych istotnych z punktu widzenia wymiaru sprawiedliwości	Komisja/państwa członkowskie	II kw. 2021 r.
Utworzenie w ramach europejskiego portalu „e-Sprawiedliwość” mechanizmu na potrzeby regularnej sprawozdawczości, analizy, przekazywania informacji zwrotnych oraz wymiany najlepszych praktyk w kontekście technologii informacyjnych istotnych z punktu widzenia wymiaru sprawiedliwości	Komisja/państwa członkowskie	II kw. 2021 r.

4. WNIOSKI

Chociaż starania podejmowane w UE przyniosły już rezultaty, z danych wynika, że istnieje potrzeba przeprowadzenia radykalnej zmiany, która pozwoli w pełni wykorzystać potencjał nowoczesnych narzędzi cyfrowych, zapewniając jednocześnie pełne poszanowanie praw podstawowych.

⁸³ Wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie europejskiego nakazu wydania dowodów dotyczącego elektronicznego materiału dowodowego w sprawach karnych i europejskiego nakazu zabezpieczenia dowodów dotyczącego elektronicznego materiału dowodowego w sprawach karnych, COM(2018) 225 final – 2018/0108 (COD); Wniosek dotyczący dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającej zharmonizowane przepisy dotyczące mianowania przedstawicieli prawnych w celu gromadzenia dowodów na potrzeby postępowań karnych, COM(2018) 226 final – 2018/0107 (COD).

Kryzys związany z COVID-19 uwidoczniał wyzwania i zagrożenia dla skutecznego funkcjonowania systemów wymiaru sprawiedliwości w wyjątkowych okolicznościach oraz potrzebę wzmocnienia odporności systemu wymiaru sprawiedliwości w całej UE. Z drugiej strony przyczynił się on również do znaczącej zmiany w kierunku wdrażania technologii cyfrowych w naszych społeczeństwach. Wykorzystując tę zmianę jako punkt wyjścia, należy nadać nowy impuls do stworzenia nadrzędnego podejścia do cyfryzacji wymiaru sprawiedliwości w UE, wykorzystując wszystkie dostępne możliwości i jednocześnie zapewniając odpowiednie zabezpieczenia.